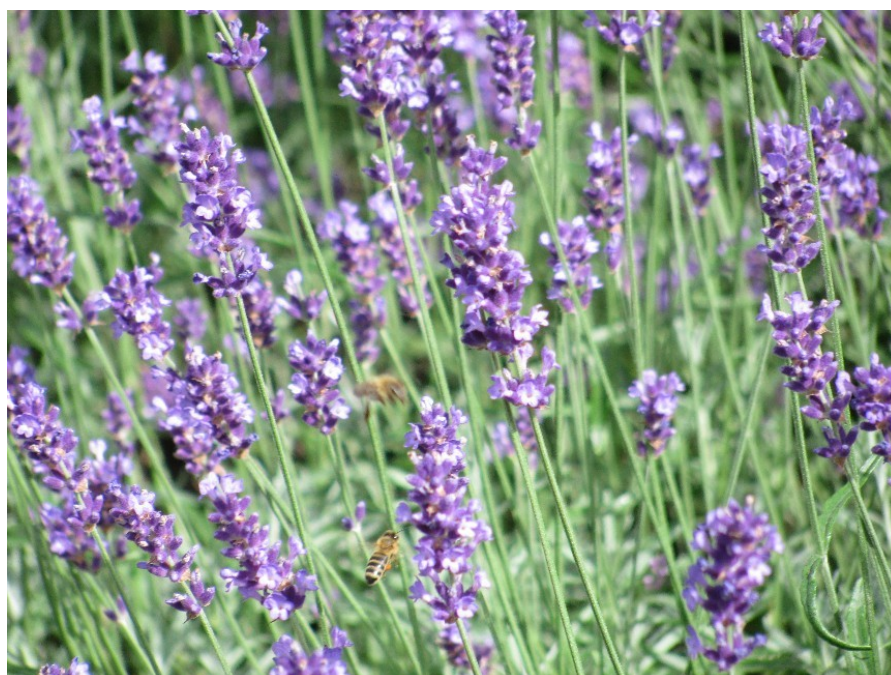

2020/2

Poutník

časopis Obce unitářů v Brně

Nesoudím těch, kteří dosud bez bázně a hněvů nedovedou žít. Málo lidí k tomuto stupni vypsělo, ačkoliv už Kristus řekl: „Kdo se hněvá na bratra, bude trpěti soud.“

Proti nejzhoubnějším silám, strachu a zlosti, postavme dvě nejblahodárnější síly, které nezklamaly dosud nikoho, kdo jim porozuměl a místo strachu a hněvu si je za průvodce životem vyvolil. Jsou to důvěra a láska.

Norbert Fabián Čapek – K slunnému břehu (kapitola Síla citů)

*I nejlepšího práva musí hájit lidé činní,
nemá-li zůstat na papíře.*

Tomáš Garrigue Masaryk

OBSAH

Čím dál víc na jedné lodi (Jarmila Plotěná) _____	1
Kytička vzpomínek na Joe Ben Davida (Jarmila Plotěná) _____	3
Vzpomínka na Ruth Hálovou (Pavel Sedlák) _____	6
Dopis duchovní přítelkyni (Ruth Hálová) _____	7
Meditátor (Dan Novotný) _____	8
Zvojtění (Dan Novotný) _____	9
Sestry mučednice Marie Kafková a Marie Paschalis a jejich vztah k Moravě (Zbyněk Vašíček) _____	12
Veršobraní (Luboš Valíček) _____	18
Doba koronavirová (Pavel Sedlák) _____	19

Doprovodné fotografie: Archiv Jarmily Plotěné, archiv Pavla Sedláka

ČÍM DÁL VÍC NA JEDNÉ LODI

Tak Poutník se sice odmlčel, dosti opozdil, avšak nezanikl. Naši věrní autoři Poutníka neopustili ani v naší nelehké době a postupně nám poslali svoje příspěvky, za což jsme jim moc vděční. Svědčí to o tom, že jsme obec tvůrčí a básnivá. Však už od skorého jarního počátku koronakrize jsme si někteří posílali aktuální veršiky a texty.

"Zůstali jsme tak částečně prostorové oddělení,
avšak o to více duchovně ve spojení.
Dali jsme si heslo, co stále víc se hodí,
že jsme poutníky na jediné lodi.
Také meditace od dvaadvacáté hodiny
nám měla připomět, že jsme z jedné rodiny.
V ty jarní měsíce byla vlastně pohoda,
vzájemně si pomáhala většina národa.
Pak se rozšířila fáma, že nebezpečí není
a bylo po empatii a bylo po spojení."

Naštěstí ne všichni podleli davovým sugescím a předčasnému optimismu a bylo jim od začátku jasné co nastane. Že současné události předčily i velmi pesimistické předpovědi, se nyní dovídáme denně.

Co se to vlastně děje? Co to všechno znamená? Celé je to zkouška naší odpovědnosti, nic víc a nic méně. Představme si velmi stručně příběh vývoje vědomí tvora jménem člověk: Jeho příběh dospěl do bodu, kdy kritické množství lidí má velmi individualizované vědomí, nebývalý přístup k informacím i značnou možnost samostatně se rozhodovat. Je tedy mentálně již dospělý a jako takový již zodpovědný za následky svého jednání. Pokud má přejít do nového vývojového stádia je třeba, aby osvědčil právě tu vlastnost, k níž měl v této etapě dojít. Co jiného mu poslat do cesty než možnost osvědčit prokazatelným způsobem svoji zodpovědnost. K takovéto zkoušce je nejvhodnější právě situace epidemie, neboť člověk tak může zůstat v anonymitě a rozhodnout o svém jednání.

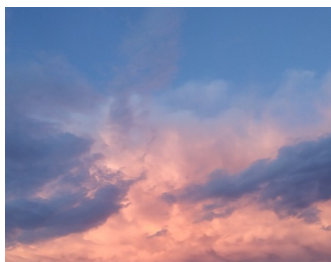
V naší současné situaci to konkrétně znamená, že pokud se chová lehkomyšlně s tím, že "jemu se nemůže nic stát", může sám mít bezpříznakový průběh, ale snadno může nakazit někoho, komu tak zničí zdraví nebo i život. I v případě, že jeho samého nákaza mine a je dokonce přesvědčen, že sám ani v budoucnu neonemocní, dává svým jednáním špatný příklad svému okolí. Vše závisí na jeho osobním přístupu a nese tedy plnou zodpovědnost. Takto rozhodná je tato naše doba.

Co to vše znamená pro naši obec? Inu, jedním z obvyklých úkolů duchovní bylo, aby se shromáždilo co nejvíce lidí na co nejvíce osobních setkání, které jsou v programu obce. Doba "koronavirová" zjevně něčemu takovému nepřeje. Po letních prázdninách jsme proto zvolili formu pátečních promluv po Zoomu (odkaz najdete vždy na našich internetových stránkách <https://brno.unitari.net>, zde rovněž najdete román paní Marty Mokrý Poutník), zajímavé informace, zprávy nejen z naší obce a mnoho dalšího najdete díky br. Pavlovi na Facebooku a díky sestře Aničce máme středeční meditace na Staňkově pro menší skupinku účastníků. S nynějším lavinovitým šířením epidemie však budeme nuceni alespoň na 14 dní naši Staňkovu uzavřít a volit zatím pouze bezkontaktní formy činnosti. Doba je již taková a je nejen těžká, ale právě v lecčems poučná. Ostatně, všimli jste si něčeho nápadného co se aktuálně týká náboženství a duchovní cesty obecně?

Tato situace totiž nepřeje osobnímu setkávání, zvláště velkým náboženským shromážděním a vnějším obřadům a úkonům, při nichž je v kontaktu mnoho lidí, zato přímo nabízí prostor a čas k individuální duchovní práci, k modlitbě, meditaci, studiu duchovní literatury, konkrétní pomoci někomu potřebnému a pod. Povšimli jste si? Je nám již více než půl roku nabízena. Záleží jen na nás, zda ji pochopíme a zda a jak se jí chopíme, neboť to vše má hluboký a moudrý důvod.

Nacházení cesty moudrosti za každých okolností nám všem přeje

Jarmila

KYTIČKA VZPOMÍNEK NA REV. JOE BEN DAVIDA

Jarmila Plotěná

Rev. Joe ben David byl jednou z nejpozoruhodnějších osobností, s nimiž jsem se v Unitarii setkala. Ani se nechce věřit, že někdo tak bytostně živý už tu není mezi námi. Vždyť jeho životní cesta trvala právě sto let. Byl výraznou osobností, která stále působí jakoby mimo plynutí času. Ve svých názorech, aktivitě a nadšení byl vzácnou stálíci, jejíž kvality prověřuje čas.

Podrobný článek o jeho životě a působení v široké veřejnosti přinesl Tvůrčí život.

Rev. Joe ben Davida představuje především jako aktivistu a vůdce humanistického hnutí na Manhattanu. Jako hlavní přínos zdůrazňuje oblasti humanistické psychologie, filosofie a učení o duchovní identitě. Píše, že se narodil roku 1920 v Praze, že vedl v Unitarii skupinu mládeže a po nástupu fašismu odešel do Palestiny. Zde založil Společnost pro tvůrčí kulturu, která mimo jiné podporovala dialog mezi židy, křesťany, muslimy a drůzy.

Osobně jsem se s Rev. Joe ben Davidem poprvé setkala na počátku devadesátých let v Praze v Unitarii, kde natáčel rozhovory s jednotlivými duchovními a jinými pracovníky Unitarie pro lidi, jak říkal, "za velkou louží". Za tohoto svého pražského pobytu, ale i později, pokud navštívil Prahu, míval velmi poutavé přednášky nejen v Unitarii, ale i pro veřejnost. Pokud správně tuším, tak rovněž na Karlově univerzitě. O tom, že měly v Praze ohlas, jsem se mohla osobně přesvědčit, neboť jsem byla svědkem toho, jak na Karlově mostě mladí lidé diskutovali o jeho názorech.

Také v Brně nás několikrát navštívil a vždy s nezapomenutelnou přednáškou. Poprvé o humanistické psychologii, naposledy, to již na naší Staňkově, o odkazu Martina Bubera. Tehdy mi už bylo jasné o jaké učení Joeovi jde.

Býval také přítomen na některých sněmech či jiných akcích NSČU. Jako dnes vidím, jak jsme se o přestávce jednoho Sněmu setkali u vchodu do Čapkova sálu. Tu mi z ničeho nic řekl: " Jarmila, až se jednou setkáš s knihami chasidských autorů (jmenoval některé z nich) tak ti to změní život ... a měl naprosto pravdu. Později jsem se od něj dověděla, že založil v České republice Společnost Martina Bubera.

Při jedné návštěvě Prahy, již ve vysokém věku, řídil v Městské knihovně zároveň schůzi unitářů a schůzi Společnosti Martina Bubera. Organizoval to tak, že účastníci obou setkání seděli odděleně u dvou dlouhých stolů a Joe tomu předsedal stoje uprostřed a řídil to naprosto bravurně. Mám ještě fotku z tohoto setkání, na níž jsme s Joem, br. Kocmannem a s mojí maminkou. Tu měl Joe velice rád, říkal jí Eliško. Vůbec měl v oblibě lidi a byl nesmírně přející a empatický, kteréžto vlastnosti naše Česko, zvláště v této vypjaté době, nesmírně potřebuje.

Velice si vážím jím darovaného, dnes již historického, odznaku Unitářské pomocné služby s plamenným kalichem.

Po 11. září 2011 jsem ihned volala do Prahy br. Gabrielovi, jestli se Joe neozval s nějakou zprávou a co se s ním děje. Později jsem se dozvěděla, že tragické události se odehrály docela v blízkosti jeho bydliště. Měl tehdy odjet někam mimo tehdy uzavřenou oblast, musel zůstat na místě a být vlastně přímým účastníkem všech těch hrůz. Obávala jsem se, že už Prahu nenavštíví.

O to víc si ráda vzpomínám na naše setkání v Praze u příležitosti oslav 90. výročí. Tehdejší předseda Ústředního správního sboru NSČU br. Jiří Gabriel se na nás obrátil s otázkou, jakým způsobem oslavíme toto výročí. Navrhla jsem, abychom pozvali Rev. Joe ben Davida, že je pamětníkem. Skutečně nás navštívil a měl v Unitarii nádhernou vzpomínku na Dr. N. F. Čapka. Kromě jiného vyprávěl, že když přišel se žlutou hvězdou se s Čapkem rozloučit, aby "nebyly potíže", Čapek mu podal přihlášku do Unitarie.

Při tomto Joeově pobytu nezapomenu jak maminku a mě pohostil ovocnými jogurty ve svém pokojíčku v Unitarii. Zřejmě mu pracovnice kanceláře ty jogurty na ubytovnu nakoupily. Náš rozhovor byl velice upřímný a přátelský. Maminka to pak komentovala: "Ten Joe ale rozumí člověku!"

Můžeme si také připomenout, že v Poutníku vyšel dlouhý článek Joe ben Davida o humanistické filosofii. Joe mi kdysi daroval jeho text s tím ať to opravím, "že je tam sto chybek v češtině". Vděčně jsem si článek vezla do Brna. Vzpomínám, že jsem z Prahy cestovala nočním poloprázdným vlakem, kde jen tu a tam se z různých kupé ozýval hluk nepřítelů střízlivých cestujících, ani průvodčí mezi ně nespěchal. Četla jsem ten článek sama v kupé a začala dělat nějaké češtinářské opravy. Pro nepříjemnou vzpomínku na riskantní noční jízdu jsem pak nějakou dobu odkládala dokončení korektury článku. Joeovi jsem pak opravené poněkud opožděně poslala. Od té doby jsem mu více psala a hlavně posílala další čísla Poutníka. Byl naším stálým odběratelem mnoho let. S Poutníkem k němu každoročně putovaly i moje malované PF. Když chystal oslavu svých stých narozenin, poslal i do brněnské obce pozvání za "velkou louži".

V poslední době, nejen v souvislosti s Koronavirem, jsem na Joe ben Davida často vzpomínala. Pak přišla zpráva, že 7. října jeho stoletá, vzácně moudrá pouť tímto životem poklidně skončila.

Budiž zachována památka spravedlivého.

VZPOMÍNKA NA RUTH HÁLOVOU

28. dubna 2020 odešla vzácná bytost, Ruth Hálová. Ruth Hálová byla mikrobioložka, amatérská malířka a oddaná bhagavána Šrí Satja Sai Báby. Ruth Hálová byla jedním z dětí ze slavného Wintonova vlaku. Během pobytu ve Velké Británii poznala jak křesťanskou dobročinnost, tak „nesoulad“ různých křesťanských denominací. Zkušenost nucené emigrace v dětském věku, ač byla jistě velice nepříjemná, jí nepochybně rozšířila duchovní a životní obzory.

Různé životní peripetie a duchovní sny ji nakonec přivedly až k Staja Sai Bábovi, který zasvětil svůj život vzájemnému pochopení a smíření hlavních světových náboženství (hinduismus, zoroastriánství, buddhismus, křesťanství, islám).

Pamatuji se na ni jako na nejcharismatictější účastnici výpravy „českého Sai sboru“ do Puttaparthi v roce 2011.

Až do velmi vysokého věku cestovala Ruth do Bábova ášramu v Puttaparthi. V Českém Krumlově a okolí byla celebritou, například byla hlavním hostem při znovuootevření českokrumlovské synagogy, která dnes funguje jako kulturní centrum.

Při několika setkáních s Ruth jsem musel obdivovat její vnitřní integritu, intenzitu a hloubku její duchovní cesty i láskyplnou péči, kterou věnovala svému okolí. Rovněž rozumím její nechuti k úzkoprsému pojetí duchovní cesty, které se poněkud paradoxně projevovalo u některých českých Bábových oddaných a mám pocit, že není problém na to narazit i u některých českých unitářů.

Čest její světlé památce.

Pavel Sedlák

DOPIS DUCHOVNÍ PŘÍTELKYNĚ

(Ruth Hálová)

„Za kousek lásky šel bych světa kraj.“ Tyto verše Jana Skácela* mi mluví z duše. Teď teprve rozumím Svámímu, když nám říkal, že nepotřebuje jíst, že Jeho potravou je naše láska. Svámí, jak mohutně jsi musel po ní prahnout, mnohem více, než my človíčkové jsme toužili po Tvé.

Ve snech mi bylo ukázáno, že chleba je pravda. Z toho tedy vyplývá, že láska je potřeba, která se řadí dokonce před pravdu.

Obojí jsou synonyma pro Boha. Láska je dech života a každý po ní lapá. Láska je to jediné pravé štěstí a každý po ní touží. Z lásky muže a ženy jsme se narodili na tento svět, láska nám všem byla vložena do srdce jak do vínku – tak proč, ach proč je jí pořád tak málo, takový nedostatek?

Proč cítím víc v Indii, ale v Evropě strádám? Je na vině naše západní civilizace? Je překážkou náš blahobyt? Sžirají ji peníze?

Stále se ptám, ale pořád nevím.

Vím, že z naší strany je třeba otevírat srdce a nejen otevírat, ale rozšiřovat, rozšiřovat do nekonečna. Ale stačí k tomu naše úsilí? Začínám věřit, že ne. Proto Vám kladu na srdce: „Lidičky moji zlatí, neproste o chleba, proste o lásku!“

* pozn. redakce: Jedná se zřejmě o verš Jaroslava Vrchlického. Je pro nás drobný omyl nepřekročitelnou překážkou, nebo nám jde o podstatu věci? O tom vlastně také tento dopis je.

MEDITÁTOR

Dan Novotný

Mojmír se posadil na židli. Zkusí to trošku jinak. Předtím zkusil soustředění na duchovní srdce, pak pozorování pocitů po těle - nyní átmavičáru, čili pozorovat přímo svého vnitřního pozorovatele. Myšlení se mu kroutilo jako Möbiova páska - teď! Teď málem "něco" zahlédl, ale zase se mu to ztratilo, zase mu to odplynulo do všednosti. Povzdechl si. Hledal Odpověď už tak dlouho... věděl, že by to neměl dělat křečovitě a že by jeho rozpoložení a hodnocení meditace nemělo záviset na pocitech, zda "někam" daleko došel či ne - ale to byla možná jen prázdná slova.

Usrkl z hrníčku čaje. Třeba by to chtělo nějaký nový postup. Vzpomněl si, jak si včera ukládal tři nové postupy meditace z Internetu do svého počítače. Usmál se a zmáčkl na PC tlačítko.

Nestalo se nic. Pokrčil rameny. Zjistil, že ani monitor nesvítí... zkusil zapnout lampu a bylo to jasné: výpadek elektřiny.

Možná jsou to jenom jističe. Poté, co bezvysledně zkusil štěstí u jističe v bytě a na patře, si uvědomil, že je ještě jeden jistič pro celý dům, v nejnižším poschodí. Povzdychl si: těšil se na ty meditační postupy a teď tohle. Zamířil ke schodišti.

V přízemí se ve tmě málem srazil s Elenou, která bydlela o patro níž.

"Promiňte, neviděl jsem vás. Nejede elektřina a já zrovna něco potřebuji ze svého počítače."

"Mně se zase vypnula televize s rozkoukaným seriálem," odvětila Elena, "ale nevím, proč mi vykáš, Mojmíre, vždyť se známe ještě z dětství."

"Ano, to je pravda," zapátral v paměti Mojmír, "už si rané dětství nepamatuju, ale rodiče mi říkali, že sis tehdy vždycky chtěla se mnou hrát."

Mojmír nahmatal jistič. Světla v domě se rozsvítila a Mojmír konečně uviděl Eleninu sympatickou tvář, která se na něj culila: "Ano, to je pravda, Mojmíre."

Vtom ho něco napadlo: "A chtěla... chtěla by sis se mnou hrát i teď?"

Uprostřed polibku, který vzápětí následoval, ho ještě napadlo: "Meditace nemeditace: a co takhle mít úplně normálně někoho rád?"

ZVOJTĚNÍ

Dan Novotný

Znáte to, jak herec Vojta vyprávěl vtipy? Někdo mu pověděl:

"Řekni 'tři'."

"Tři."

"Zadek si vytri."

Vojta řekl "jé, to je dobrý." a šel domů ke své ženě:

"Slyšel jsem dobrej fór: řekni 'vosum'."

"Osm."

"Zadek si vytri."

Inu... vidíte, že to nefunguje. Kdysi jsem tu (pozn. redakce: tj. na www.pismak.cz) měl (a ještě mám) báseň jménem "Volání jádra" s textem:

když sedím uvnitř ticha v klidu
a zklidněním se vynoří jen vědomí
to Tě volám jménem

některé básně, narážky a úlety
snaží se Tě, před zraky publika,
volat odkazem

když jdu, se srdcem fungujícím,
a pomůžu někomu dostat se trochu blíž
volám Tě hodnotou

a někdo mi v komentářích radil to slovo "hodnotou" zaměnit za jiné, že tam ruší. Ovšem báseň má druhou rovinu: "volání" jakožto volání podprogramu na počítači: a to lze dle teorie informatiky třemi způsoby: jménem, odkazem a hodnotou. Změna tohoto slova by druhou rovinu básně rozbila.

Nedávno se mi stala další, podobná věc, báseň vypadá takto:

"hledač"

hledal království Boží

aby mu všechno ostatní bylo přidáno ...

Nyní jsem se kouknul do vytištěné sbírky (která obsahovala více autorů, já tam mám tři básně) a někde v rámci horlivé korektury někdo odstranil uvozovky z názvu básně, což samozřejmě posouvá význam úplně někam jinam: chtěl jsem říct, že právě takto to nefunguje, hledat Pravdu "kvůli něčemu jinému" a bez uvozovek to naopak vypadá jako návod.

Neznamená to, že bych byl nějaký pedant, který si capluje na přesně napsaném každém slovu: v nedůležitých pasážích lze slova, která nenesou nějaký důležitý, třeba "několikarozměrný", význam, samozřejmě obměňovat; ale jsou místa, ve kterých to naopak vadí: občas prostě v dobré víře chceme něco opravit, ale místo toho to "zvojtíme". Rozbije se nějaká pointa, která tam byla buď v druhém plánu, nebo dokonce právěže v tom prvním - a banální nepochopení potom napáchá škody.

Jednou jsem četl duchovní knížku od Anity Moorjani, která mi velmi pomohla. Ihned jsem se začal shánět po anglickém originálu: právě proto, že i když překladatelka ve své nejlepší víře přeložila všechno do češtiny, Anita má přímou zkušenost a čtení originálu zajistí, že posuny významu budou minimální.

Někdy mi připadá, že jedním z mých "úkolů" tady na Zemi je psát a tím sdělovat svoje nápady. A otázku, proč jsem se nezůstal "flákat" někde v nadzemské sféře, kde bych pouze jiné inspiroval, abych psali a místo toho se vtělil a píšu sám je právě možno odpovědět: aby došlo k co nejmenšímu "zvojtění".

Jednou jsem se v jednom hudebním klubu v Brně dal do řeči s dívkou, se kterou jsme probírali svoji duchovní cestu: a když jsem jí řekl, že na to jdu empiricky a snažím se všechno co nejvíc si "osahat" sám, usmála se a řekla, že to je právě takový "ajt'ácký" způsob. A ano: u počítače je každé "zvojtění" hned poznat: možná právě proto má s počítači hodně lidí problémy: splní přesně to, co zadáte a ne to, co si myslíte, že má udělat:

musíte se, zvláště při programování, ale vlastně i při používání uživatelských programů, vyjadřovat přesně.

Jedna další pointa mi tady svítí: většina náboženství, které lidé v současné době uznávají, jsou tu už několik tisíc let. Jak moc víme, zda nedocházelo k posunům významu, posunům při překladu a podobně? Předpokládáme, že zakladatelé to mysleli dobře, ale před prvními písemnými prameny většinou předcházela nějaká doba ústního předávání. Inu, ta "nová" náboženství, která nejsou těch několik tisíciletí stará, mohou být zase "rychlouška" neprověřené časem, nějaké duchovní experimenty, u kterých ještě nevíme, zda nesou dobré ovoce a zda se uchytí. Proto právě, viz. minulý odstavec, kladu velký důraz na ono praktické prožívání a zkušenosti, protože to, co jsem přímo zažil a ne jenom vyčetl, již z principu není "zvojtěno". Ale v životě nemůže člověk úplně všechno zkusit sám, to by se zbláznil. Ale trochu zdravé skepse se hodí při kritickém myšlení při čtení o tom, co prožili jiní. Takže vám přeji, ať máte rovnováhu mezi důvěrou a skepsí právě v takovém bodě, jak je pro vás nejlepší.

SESTRY MUČEDNICE MARIE KAFKOVÁ A MARIE PASCHALIS A JEJICH VZTAH K MORAVĚ

Zbyněk Vašíček

S východní částí naší republiky je spjat nejen osud svatých bratrů slovanských věrozvěstů ze Soluně a mnohých dalších zajímavých osobností světového církevního života během dalšího více než jednoho tisíce plodných let křesťanství, ale i pohnutý a tragický osud hned dvou významných sester mučednic, které jako kometa svítily na duchovní cestu lidem na území Moravy, Rakouska, Polska (tehdejšího Slezska) v první polovině 20. století. Obě nositelky krásného jména Marie tragicky zemřely v rozmezí 2 let (1943-45) v poslední třetině 2. světové války, jedna na severní Moravě rukou jednoho z „osvoboditelů“, druhá na jihu v rakouské Vídni gilotinou v rukou nacistických katů.

Sestra Maria Magdalena Paschalis Jahn, v literatuře častěji zmiňována pod jménem Marie Paschalis, přišla na svět 7. dubna 1916 v Oberneuland (dnes část Nysy na území současného Polska) jako první ze čtyř dětí Berty rozené Klein a truhláře Karla Eduarda Jahna, kteří jako drtivá většina obyvatel tehdejší Nysy byli Němci. Pokřtěna byla o 3 dny později v místním kostele sv. Jana Křtitele.

Hned po vyučení nastoupila jako výpomoc v místním provozu, který zpracovával ovoce. Od roku 1935 působila v Katolickém domě učedníků a posléze vstoupila do mariánské kongregace. Začala pečovat o svou nevidomou sestru, proto se vrátila do rodné Nysy, kde 30. března 1937 vstoupila k místnímu řádu – k alžbětinkám. Na podzim 3. října 1938 po oblačce byla přijata jako Marie Paschalis. Během války (1939 – 42) působila v řádových konventech v Kreuzburgu a v Leobschütz.

Kreuzburg (dnes Kluczbork) je malé město (asi 24 tis. obyv.) na severu opolského vojvodství přibližně na půl cesty mezi slezskou Wroclaví a od ní východně položenou Čenstochovou. Hlubčice (dnes asi 13 tis. obyv.) jsou ještě menší město na jihu stejného vojvodství, rodná Nysa (dnes 44 tis. obyv.) je pak západně od centra vojvodství - Opole, jinak severně od našeho města Jeseník. Je v ní i bazilika sv. Jakuba a Anežky, kde je pohřbena celá řada vratislavských biskupů (a i sem husité dorazili na svých spanilých jízdách) a celé město je pro vysoký počet památek dnes přezdíváno jako slezský Řím ... Zde na jihu dnešního Polska nabírala mladá řádová sestra své zkušenosti po dobu války.

Na jejím sklonku byla vyslána spolu s další Marií (Maria Fides), řádovou sestrou, na jih do tehdejších Sudet (dnes okres Šumperk) do Velkých Losin, známých jak lázněmi, tak čarodějnickými procesy z 80. let 17. století, pod vedením inkvizitora Jindřicha Bobliga z Edelstadtu. Po nějaké době se přesunuly do sousedícího Sobotína, aby se zde připojily ke skupině řeholnic ve zdejší budově školy, především aby pomáhaly ošetřovat staré a nemocné lidi, či zraněné oběti konce války.

Příslib osvobození vítězí Rudou armádou, vůně a barva šeráků, to vše té době notně zešedlo, když se dostavili vojáci tohoto uskupení do Sobotína 7. května 1945. Od počátku pobytu „Osvoboditelů“ docházelo ve vsi, tak jako i jinde, k rabování, výtržnostem, opilství vojáků. Sestry alžbětinky se přemístily do budovy školy k dalším sestrám. Na sklonku války byla sestra Marie Paschalis spolu se sestrou Marií Fides poslána na severní Moravu. Sestry patrně působily po nějaký čas ve Velkých Losinách. Poté se přesunuly do Sobotína a zde se připojily ke skupině řeholnic, které ve školní budově ošetřovaly staré lidi.

Průběh dalších násilností podává poměrně podrobně zápis – svědectví tehdejšího duchovního ze Sobotína, faráře P. Bruna Esche: „V pátek 11. května projížděl kolem jeden ruský voják na kole. Zastavil a vstoupil do budovy. Sestra Maria Paschalis chtěla právě sejít se schodů. Vyděšená vběhla zpět do místnosti, kde se zdržovali staří lidé, dílem ležící na postelích. V příštím okamžiku rozrazil rudoarmějec dveře a požádal mladou sestru, aby ho následovala. Klidně řekla: „já patřím Kristu“ a ukázala na svůj kříž na růženci. Rudoarmějec ji uchopil za paži, ona se mu však vytrhla a ukryla se za stůl. Voják vystřelil do stropu. Když ji znovu vyzval, aby s ním šla, odpověděla rozhodně: „Zastřelte mě, Kristus je můj ženich, jen jemu patřím!“ Poklekla, vzala do ruky kříž, políbila ho a modlila se: „Prosím všechny o odpuštění, jestli jsem jim ublížila. Můj Ježíši, dej mi sílu zemřít.“ – Rus vystřelil. Sestra padla dozadu a byla na místě mrtva!“ Jiný pramen, místní farní kronika je zase v popisu událostí podstatně střídmější: „... Rusové zastřelili sestru Marii Paschalis. Jeden ruský voják ji chtěl znásilnit. Ona se však vzpírala, uchopila kříž a vzkřikla: Já patřím Kristu, ne vám. Na to ji zastřelil.“

Žel dosud není úplně jasné, kde je sestra Marie Paschalis pohřbena. Tehdejší duchovní P. Bruno Esch píše, že ji tehdy pohřbil na sobotínském hřbitově, oproti sakristii. Ovšem ve farní kronice se uvádí, že „všechny oběti posledních dní byly pohřbeny do hromadného hrobu hrobníkem

Franzem Hackenbergem beze zpěvů a bez účasti kněze“. Hrob na hřbitově je dnes opatřen litinovým křížem s nápisem (viz níže) a je místními, ale i sestrami alžbětinkami považován za místo posledního odpočinku sestry Marie Paschalis. Na hrobě v Sobotíně, u kostela sv. Vavřince, je uvedeno:

MARIA PASCHALIS JAHN / šedá sestra / *9.4.1916 Nisa / +11.5.1945 SOBOTÍN

Až po skoro 65 letech, roce 2009 bylo započato se shromažďováním materiálů o její mučednické smrti a dne 25. listopadu 2011 byl zahájen beatifikační proces sestry Marie Paschalis, spolu s devíti dalšími družkami, taktéž sestrami, které zemřely v období od února do května 1945. Důvodem jejich smrti byla buď vlastní čest (a její uchování), či ochrana těch potřebných, o které se staraly.

Marie Paschalis je dnes označována jako jedna z tzv. Mučednic čistoty. Toto označení má hlubokou tradici, lze se tak vyjádřit o sv. Lucii ze Syrakus, sv. Anežce Římské či sv. Voršile (všechny z přelomu 3./4. století), z moderní doby pak především o sv. Marii Goretti (1890 – 1902), zřejmě ve světě nejznámější a nejuctívanější z těchto mučednic, která se bránila synovi domácího. Před svou smrtí vrahovi ale odpustila a prohlásila, že jej chce mít v Nebi vedle sebe. Roku 1985 se ji pokusil dále pošpinit jistý italský novinář ve své knize.

Další mučednicí, kterou stihl podobný osud, jako Marii Paschalis, je Anna Kolesárová (1928 – 44, Vysoká nad Uhom), kterou na Slovensku též zastřelil voják RA během „osvobozování“ (je připomínána každoročně 20. listopadu jako „Anka“ – zdrobnělina vzhledem k mladistvému věku), v Itálii pak Teresa Bracco (1924 – 1944) bránila své panenství pro změnu před nacistickým vojákem a byla připomenuta sv. Otcem Janem Pavlem II. v Turíně roku 1998. Je třeba uvést, že uctívání těchto mučednic čistoty je kritizováno některými skupinami, především feministickými (“znásilnění špiní oběť, nikoliv pachatele ... či “volba raději smrt než znásilnění je špatná sama o sobě“).

II. Druhou ze sester se vztahem k Moravě je S.M. Marie Restituta Kafková (1894 – 1943).

Narodila se 1. 5. 1894 jako Helena Kafková v Brně v části Husovice (pověstné na Brno vysokou koncentrací kostelů včetně nově se utvářejícího pravoslavného - rumunského, což veřejnost objevuje zejména o tradiční Noci kostelů) jako šesté ze sedmi dětí obuvníka. Před pár lety byla na jejím rodném domě odhalena pamětní deska, ale místo

žel stále působí omšele a nedůstojně, místní ŘK církve hledá už dlouho schůdné řešení. Dům byl před dekádu vykraden a v okolí žije početná romská komunita. Místní ŘK církve využila vzácné příležitosti a raději roku 2012 dům přímo odkoupila, přičemž se chystá v průběhu následujících let generální oprava a především pamětní síň, ideálním cílem pak by bylo malé muzeum s řeholní komunitou, dle názoru gen. vikáře brněnské diecéze Jiřího Mikuláška. Okolní domy bývají též často opuštěné a terčem různých vandalů, nebylo by řešením dům opravit a pak jej ponechat bez dozoru, bude třeba řešit též institut správce domu a obecného dohledu, aby nedošlo k dalšímu ničení důstojné památky na sestru mučednici.

Dne 13. května téhož roku (1894) byla sestra pokřtěna v kostele Panny Marie Nanebevzaté (barokní, 1668) na druhé straně řeky Svitavy v Zábrdovicích (u dnešního torza továrny Zbrojovka, pozor, neplést s bazilikou NPM na Starém Brně – kdysi klášter cisterciáček 1323, či jezuitským kostelem NPM v centru Brna). Zajímavé je, že na tomto samém místě, tehdy ještě kostele sv. Kunhuty a vedle pak i kláštera premonstrátů, později místě pleněném Tatary, ale i husitskými a švédskými nájezdníky, byla návštěvou, byla jako doprovod 15. 5. 1211 při konsekraci za přítomnosti krále Přemysla Otakara I., jeho neteř teprve 4-letá malá Alžběta Durynská (Uherská), dnes jedna z nejvýznamnějších světic vůbec (nejen pro Slováky, Maďary a Němce), kterou tehdy král doprovázel k lanckraběti Ludvíkovi (směr SV), kterému byla zaslíbena. Místo je dnes jako svatební jedním z nejoblíbenějších v Brně, nachází se vedle též světská „úřední“ svatební síň.

Dům v Husovicích zůstal spíše jen rodným, po dvou letech celá rodina přesídlila do Vídně (čtvrť Brigittenau), kde malá Marie trávila léta dětství a léta školních povinností. Po krátké epizodě (podobně jako s. M. Paschalis v ovocnářské zpracovatelské továrně) - u Marie Restituty šlo o práci v trafice (2 roky) nastoupila jako ošetřovatelka ve vídeňské nemocnici v Lainzu. Tam poznala sestry křesťanské lásky III. Řádu svatého Františka a proti vůli rodičů k nim do řádu na prahu 1. sv. války v roce 1914 vstoupila. O rok později při obláčce přijala jméno Marie Restituta (lat. Obnovená). Po válce od roku 1919 nastoupila v nemocnici ve vídeňském Mödlingu, kde působila přímo na operačním sále a brzy si získala respekt a oblibu. Ve společenství řehole dále vedla pěvecký sbor, hrála na harmonium a byla velmi dobrou organizátorkou různých společenských akcí.

Později se vypracovala jako vrchní sestra a stala se pravou rukou místního primáře Stöhra, pro svou přísnost ale byla přezívána i jako sestra „Resoluta“. Ve věci stravování jí ale byl asketismus cizí, ráda chodila na guláš a pivo do blízkých hostinců.

Po anšlusu Rakouska (1937) na nově otevřené oddělení nemocnice nechala zavěsit do všech pokojů kříže. Tím se poprvé dostala do střetu s novou totalitní mocí, protože je odmítala odstranit. Postupně si důsledností a přímostí v obhajování víry získávala v nacistech mocné nepřátele. Roku 1941 jistý nacistický lékař našel v jejích poznámkách údajnou posměšnou báseň proti novému režimu, údajně si také od podobných materiálů pořizovala kopie (mohlo jít o nastraženou past). Na základě jeho udání byla sestra Restituta na Popeleční středu 18. února 1942 odvečena gestapem přímo ze služby na operačním sále, posléze přes rok strávila ve vazbě, z toho 5 měsíců v tzv. cele smrti. Odsouzena k smrti byla na podzim 1942 ve Vídni u Zemského soudu. Mnohé žádosti o milost byly zamítnuty, nacistům šlo boj proti církevním kruhům jako takovým a ona se měla stát exemplárním případem.

Během vazby svou neumdlévající zbožností a zájmem u druhé byla zářným příkladem, když se starala o své spoluvězeňkyně, snažila se jim ulehčit a byla pro ně svědectvím křesťanské lásky a víry. Posledního dne své pozemské cesty, 30. března 1943 přijala sestra Marie Restituta naposledy Tělo Páně a obnovila své řeholní sliby, s'ata byla večer téhož dne 18:21 gilotinou, kterou nacisté s oblibou používali i v jiných podrobených zemích, zejména u žen.

Její Proces blahořečení byl zahájen 4. listopadu 1988, dne 21. června 1998 pak byla ve Vídni sv. Otcem Janem Pavlem II. prohlášena za blahoslavenou. Vídeňská i brněnská diecéze slaví její svátek 29. října (výroční den odsouzení k smrti). Nezapomněli ani místní z rodného města Brna – na sídlišti Lesná je od r. 2004 Duchovní centrum P. Martina Středy a blahoslavené Marie Restituty; Lesná je ve stejné městské části Brno – sever. Zdejší farnost chystá i stavbu kostela, který bude sestře Marii Restitutě zasvěcen.

Každý rok jezdí farníci z Brna po stopách své patronky do Vídně, na oplátku přijíždějí návštěvníci z Vídně na oslavu patrocina (29.10.) do brněnského Duchovního centra na Lesné. Místní farnost na Lesné vydala v roce 2008 životopis s. Restituty s názvem Vhod či nevhod (autor P. A. Sagardoy), o 2 kilometry jižněji v Husovicích je podle ní od roku 2019

pojmenován park, kam má být umístěna i socha (snad v roce 2021 ? – dle vedení městské části a města ...). U nemocnice ve Vídni, ve které obětavě pracovala, je pojmenována podle ní i ulice (Schwester-Maria-Restituta-Gasse). V roce 2009 se pohnutým osudem a odkazem této řeholní sestry inspirovalo brněnské Divadlo Feste a nastudovalo hru s názvem „Marie Restituta – Nemocnice na kraji říše“ (jako 5. díl z cyklu Identita).

Oběma sestrám s vazbami, ať již rodnými či pracovními (služebními) na Moravu je společné, že obě byly v poslední třetině 2. sv. války zavražděny představiteli nové totalitní moci, obě setrvaly ve hluboké zbožnosti a víře, do posledních chvil pomáhaly potřebným, obě šly na smrt důstojně a staly se příkladem svému okolí jak ve své době, tak během následujících desetiletí a mají nám co sdělit svým odkazem i dnes. Stejně tak následujícím generacím. Jejich blahorečení by NIKDY nemělo být zpochybňováno různými aktivisty, tak jako je tomu u některých mučednic z jiných zemí (viz výše).

Prameny:

s. Marie Paschalis Jahn (1916 – 1945) :

<https://udalosti.signal.cz/1305/mucednice-cistoty> (včetně čb-sépiové fotografie sestry)

<https://www.vets.cz/vpm/32630-hrob-maria-paschalis-jahn/> (Spolek pro vojenská pietní místa - autor foto hrobu sestry Marie je Milan Lašťovka, 8.6.2018)

s. Marie (Helena) Restituta Kafková (1894 -1943):

https://cs.wikipedia.org/wiki/Marie_Restituta_Kafkov%C3%A1 (včetně čb foto)

<https://www.biskupstvi.cz/kafkova-restituta> (ofic. Stránky brněnské diecéze)

https://www.denik.cz/z_domova/cirkev-hleda-vyuziti-pro-rodny-dum-blahoslavenne-marie-restituty-20140219.html

(článek z 19.2.2014, včetně fotografie rodného domu – autor: Deník / Stehlík Lubomír)

https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=984 (kostel NPM Brno – Zábřovice a souvislosti s králem Přemyslem Otakarem I. a sv. Alžbětou Durynskou (Uherskou) jako dítětem)

k dalším uvedeným sestrám mučednicím (např. Teresa Bracco):

https://en.wikipedia.org/wiki/Teresa_Bracco (Wiki AJ - anglická verze)

zbytek Wikipedie, procházka kolem rodného domu s. M. Restituty, Brno – Husovice, Dukelská, vlastní investigace

VERŠOBRANÍ

Luboš Valíček

Z noci už zbyla černá káva
Nový den právě nyní vstává
Rosa mě trochu zastudí
A míčky už jsou v osudí
Všechno co dýchá, prostě žije
Je součástí té loterie
Já vám tak přeji šťastnou ruku
A kašlu přitom na záruku
Jistotou je, že žádná není
A život čeká na stvoření
Nechci žít, jak žil jsem dosud
Rodí se nový šťastný osud
Pradávná touha pramení
Já hledám šťastná znamení
Vítr ať vane, slunce v tváři
Ať vaše hvězda jasně září
Ať jste tím sluncem v okolí
A dokážete cokoli
Až zmizí ruch, ten planý shon
Tak uslyšíte v srdci zvon
Pro lásku stále vyzvání
Dávejte pozor na přání
Není to totiž neobvyklé
Mohou se splnit velmi rychle
Láskou se nechte stále vést
Je nejkrásnější ze všech cest
Věci se prostě jen tak dějí
A je to všechno o naději

Tak už to ve světě chodí
Všichni jsme na jedné lodi
Po klidné hladině tak i v bouři
Všichni plujeme v tomhle moři
Ať už jsme single nebo v páru
Ostrovy lásky ze stožáru
Hledá náš nitra kapitán
Ve hvězdách stojí Boží plán
Vítr si jak chce duje, vane
A nikdy nevíš co se stane
Zůstaneš stát, či zdoláš míli
O tom se rozhodne v tuto chvíli
Pěna dní hladinu stále čeří
Utone ten, kdo neuvěří
V zázračnou sílu Vesmíru
Kde hojnosti je nad míru
Jak pavouk spřádám hbitě
Svoje sny v pohodové síti
Není v nich ani jeden -mus
Který by kazil dobrý vkus
Na nich se kapka rosy chytí
To věčné, prosté, klidné Bytí

Obzor se barví do růžova
Celý svět vstává právě znova
Lehounký vánek větví věje
A vzduch se chvěje od naděje
Zelená barva stromům sluší
Já cítím teplo ve své duši
Všechno se mění rázem v mžiku
Tisíckrát děkuji tomuto okamžiku
Který mě naplnil až do sytosti
Stal jsem se celou bytostí
Trávou už voní celá zem
A já to vnímám, tedy jsem
Modlitbu skládám, tichou, ranní
Jsem vděčný za to veršobraní

Verše spí v naší lidské duši
Já probouzím je malinko
Mé srdce tuhle krásu tuší
A hoří jako polínko
Ustanou hádky, skončí boje
Všude už vládne mír a klid
Před touhle krásou bez závoje
Nezbývá, než se poklonit
Úchvatná láska všude prýští
Ponoř se v její pramen
Snadné jsou naše věci příští
A tíha padá z ramen
Už nikdy nic nás nerozdělí
Jsme v této hloubce spojení
Jsme všichni To, a jsme tak celí
Čekej na svoje znamení

DOBA KORONAVIROVÁ

Pavel Sedlák

Tento Poutník je zasvěcen spíše podstatným věcem, dovolím si k nim přidat pár nepodstatných volných asociací, které mohou nebo nemusí mít něco společného s naší současnou dobou. Neměli by mocní současného světa kromě vzájemného soutěžení kdo se dostane výše v žebříčku bohatství zřejmě zaměstnat své chytré hlavy taky otázkami, jak ten náš stále více rozhrkaný svět „sešroubovat“ dohromady? Aby byl obyvatelný alespoň do doby, než výkvětu lidstva konečně narostou dostatečně silná křídla, aby mohl odlétnout na Mars a zanechat planetu neschopných šilenců svému zdánlivě neodvratnému osudu. Ke zklidnění situace nepřispívá ani to, že současná roz dováděná média akcentují spíše výkřiky a senzací, než rozumné úvahy podložené argumenty. Zvláště v tom vynikají „nová média“ jako jsou sociální sítě. Z určitého úhlu pohledu je to až groteskní situace.

To je však pouze vnější povrch dění. Vzpomínám si na naučnou stezku okolo Velkých Opatovic, kde jsou citace moudrých výroků indiánského náčelníka, který jednal s vládou USA o osudu svého lidu. Nedokážu zopakovat básnické formulace, které ten náčelník použil, ale pamatuji si jejich podstatu. Pokud chcete znát budoucí osud lidstva, stačí se podívat jak zacházíte se zvířaty, jak se chováte k přírodě, to vás následně postihne ...

Dnes vidíme, že je atmosféra naší planety znečištěná, otrávená škodlivými látkami, vyvedená z rovnováhy skleníkových plynů a infikovaná viry, možná dokonce upravenými pomocí genetických manipulací. Ozonová díra se díky Montrealskému protokolu snad po padesáti letech zaceluje, ale nevíme si rady s oxidem uhličitým, který vzniká kvůli lidské chamtivosti a množivosti. Jsme svědky globálního oteplování. I kdybychom v tomto okamžiku dosáhli uhlíkové neutrality, bude ještě dlouhou dobu pokračovat, jde o proces, jehož setrvačnost se počítá spíše na stovky než na desítky let. Zvláště pokud roztaje severní a jižní pól, pokud vydá rozmrzlá tundra uskladněný metan, pokud roztají metanové klatráty na dně moří, bude to „mazec“.

Vraťme se však k indiánskému náčelníkovi. Pokud se my lidé chováme k přírodě, ke spolubytostem a k sobě navzájem v přeneseném slova smyslu jako dobytek (omlouvám se dobytku), tak směřujeme k tomu, že s námi bude jako s dobytkem zacházeno. Náhle vyvstává potřeba lidstvo naočkovat narychlo spíchnutými a otestovanými vakcínami, je otázka jestli nebude „nutné“ lidi nějak „očipovat“, aby se prokázalo kdo je imunizovaný a kdo ne. Situace začíná nepříjemně připomínat pasáž z Apokalypsy svatého Jana , kde se mluví o tom, že kdo nebude mít číslo bestie, ten nebude smět prodávat ani nakupovat atp. Na počítačovém čipu mohou být nahrány různé informace, ale jeho základní funkcí je, že jde o číslo, kterým je jedinec identifikovatelný v databázi, v principu se neliší od čísla vytetovaného na paži vězňů koncentráku. Jsme drceni strojem z Chaplinova filmu Moderní doba.

Možnost technologické totality nabývá znepokojivé kontury v čínském „sociálním kreditu“. Jde o obecný trend, který se nevyhýbá ani Západu. Současná úroveň technologie umožňuje donedávna nepředstavitelnou míru špehování, cenzury a případně také manipulace, bez slabého článku „lidského faktoru“.

Vraťme se však k indiánskému náčelníkovi a jeho proroctví. Navzdory nejzáračnějším technologiím je očividně dnes lidstvo někde, kde naprosto nechtělo a snad ani nemělo být. Ne, nemusíme se vracet na stromy. Ale je potřeba, abychom se podle svých možností uvědomili ve své podstatě, která je shodná s podstatou přírody. Pak snad dokážeme zacházet moudřeji, laskavěji a milosrdněji se svými bližními, se svým okolím, se svými lidskými, zvířecími i rostlinnými spolubytostmi, i sami se sebou. Je nejvyšší čas.

*Není doba pro strach,
ale doba pro bdělost a duchovní připravenost,
pokoru a vděčnost.*

S láskou sestra Milena

Vzhledem ke koronavirové epidemii v současnosti v Brně fyzická unitářská shromáždění neprobíhají. Pro setkávání po zoomu, pomocí telefonu (běžné nebo konferenční hovory), je preferovaný náš běžný čas ve středu a v pátek od 17:00 do 19:00 hodin.

Více informací a tipů se dozvíte na facebooku, na našich webových stránkách, nebo na stránkách unitarie:

www.facebook.com/UnitariaBrno

brno.unitari.net

Stránky NSČU, odkud se dostanete také do jiných obcí:

www.unitaria.cz

Můžete nám také napsat na mailovou adresu:

unitariabrno@seznam.cz

Blog unitářských duchovních:

pospolu.unitaria.cz

Vydává Obec unitářů v Brně. Redakční rada: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná, Bc. Daniel Novotný, Ing. Dalibor Halouzka, Ing. Pavel Sedlák

Za obsah článku nese odpovědnost jeho autor.

MK ČR E 16083